

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

сваког 1. дана у месецу на целом табаку.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2 $\frac{1}{2}$ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

СРПСКОМ НАРОДУ.

Дне 3. августа 1891. навршила је српска православна велика гимназија, а 1. фебруара 1894. навршиће и српска православна богословија, па за њом и патријаршко благодјејаније у Срем. Карловцима, пуну прву стотину година, како живе.

Стогодишњи спомен оснивања сва та три завода треба да онострано Српство достојним начином прослави, а ваља да га прослави у исто доба, јер су сва три поникла готово у исто време, а у исту културну сврху.

Да ту прославу приреди на начин, којима би се не само пијетет садашега нараштаја манифестирао него и потоњим коленима оставио видљив и трајан знак захвалности нашега народа према родољубивим оснивачима ових завода образовао се под заштитом његове светости преузвишеног господина **Георгија Ђранковића** архијепископа и митрополита карловачког и патријарха српског из грађанства карловачког, а у споразуму са професорским зборовима исте гимназије и богословије и њиховим претпостављеним властима у Карловцима потписани одбор.

Одбор овај, имајући у виду, колико су добра та три завода за ово сто година

донели домовини, православу и Српству, обраћа се овим на цели српски народ с молбом, да прославом увелича стогодишњи спомен њихов. А кад тај корак чини, уверен је, да ће ова редољубива замисао његова наћи потпуну одјека у грудима благодарнога Српства.

У кратком веку нашега културнога преображаја, — јер вековима потиштени српски народ једва да нешто више од сто година сме да урачуна, што проводи живот у приликама, мирном просветном раду, — ово је мал' те не јединствена прилика, како може да наброји стотину годину трима својим заводима, који служе чисто културном и религиозном образовању народном.

И ако ни гимназија ни богословија у првим својим почецима нису биле, а ни могле бити, ни по унутарњем устројству, ни по спољашњем угледу свом, на оној висини, на којој су — хвала њиховим врховним управама и новим великим и родољубивим добротворима, као и свесном нарорно црквеном сабору! — данас, ипак ко да не увиди велики значај тих завода по онострано Српство у прве године њихова живота, кад су они, уз православну

цркву, били, и ако скромне, али једине светле луче, одакле је падала светлост умља и знања у сиромашни, тада по готову запуштени народ српски? Има ли краја, гдегод српски народ живи, — а особито у земљама Аустро Угарске монархије, камо добротворни зраци тих луча нису допирали? Требали спомињати, колико је гимназија, колико ли богословија карловачка образовала и за образовање спремила интелигенције српскоме народу, без које би народ остао умно сироче? Треба ли спомињати, колико је патријаршко благодјејаније, основано уза та два просветна завода, отхранило српске даровите сиротиње, а без које они за цело не би били то што су?

Нема тога Србина, који не би био потпуно свестан о овоме значају и благодатном утецају ових завода на културни и религиозни развитак целог српског народа и свију крајева, где Србин живи.

Па по томе зар би смо могли ми сви, а нарочито зар смеју и старији и млађи питомци тих завода пропустити ову прилику, а да се с пијететом и благодарношћу не сетимо и родољуба, који су или морално или материјално засновали и одржали до данас ове тако нам потребне ступове нашега културнога живота?!

С прославом прве стогодишњице тих завода истичу се у првом реду имена двојице родољубивих Срба, који су ударили темељ гимназији, богословији и благодјејанију у Карловцима а то су блажена спомена

МИТРОПОЛИТ СРПСКИ

СТЕВАН СТРАТИМИРОВИЋ

И ГРАЂАНИН КАРЛОВАЧКИ

ДИМИТРИЈЕ АНАСТАСИЈЕВИЋ САБОВ.

Потписани одбор мисли, да после истакнутога значаја поменута три културна завода српска, не треба посебно још да истиче и неувеле заслуге, које су ова два мужа, а и остали добротвори оснивањем, одржавањем и утврђењем ових завода стекли за домовину, за православље и за народност српску, заслуге, за које ваља цели српски народ да се и видљивим и трајним знаком своје благодарности одужи; те с

тога, с пуно вере у осведочену благодарност и пожртвованост српскога народа ступамо преда њ, а у првом реду се обраћамо њиховим бившим питомцима и оним сународницима својима, којих су очеви или преци били питомци или наставници у тим заводима, с позивом, да новчаним прилозима омогуће, да се у прославу стогодишњице ових завода приреди овде у Карловцима **народна светковина** и да се митрополиту српском **Стевану Стратимировићу** и грађанину карловачкому **Димитрију Анастасијевићу Сабову**, а поред њих и **другим добротворима** српске православне велике гимназије, српске православне богословије и патријаршког благодјејанија у Карловцима подигну према нашим српским приликама скромни, али достојни **споменници**.

Кад ће бити стогодишња прослава тих завода, јавиће одбор у своје време. А да ли ће се у исти дан моћи открити и споменици, стоји до тога, какав ће бити одзив народне дарежљивости.

Прилози нека се шаљу на адресу потписаног нашега **благајника г. Јована Симеоновића Чокића**. Имена свију приложника штампаће се у српским јавним гласилима,

У добри час!

ОДБОР

за прославу стогодишњице српске православне велике гимназије, српске правосл. богословије и патријаршког благодјејанија, као и њихових добротвора

У Ср. Карловцима 14. (26) Фобруара 1893.

Председници:

Стеван Лазич, с. р.,
директор гимназије.

Прота Јован Вучковић, с. р.,
проф. богословије и пр. ректор богос. училишта.

Перовође:

Др. Лаза Секулић, с. р.
срп. нар. цркв. подграјник.

Паја Марковић, с. р.
професор у гимназији.

Благајник:

Јован Симеоновић Чокић, с. р.
благајник срп. нар. цркв. фондова,
и следе 20 одборника.

О МЛАДИМ ДЕВОЈКАМА

С. НЕМАЧКОГ.

Du bist wie eine Blume
so hold und schön und rein. . .
(Хајне).

Ко се не би сетио ове мале дивне песмице бесмртног песника немачког, када погледа младу девојку?! Чије срце не закуца јаче у грудима пред њезином дивном појавом? Чије око не би запело на убавом стасу њезином? Кога не би очарало њено млађано лице, њене сјајне очи?! Никаква страст још није оставила трага у нежним пртама њеним, никакав се јад још не може с њих прочитати. Јасан глас, радостан, невин осмех са ружичастих усница девојачких пријатно нас дира у срце; њезиним молбама, сету њезиних очију не може човек одолети. А када видимо какав убав цвет у пупољку, спопане нас осећање радости и човек је приморан да изговори речи великана-песника:

„Mir ist als ob ich die Hände
Auf's Haupt dir legen sollt'
Und beten dass Gott dich erhalte
So rein und schön und hold“ . . .

Уз ову молитву зажелимо од свег срца срећу том девојчету и да је сачува удед од сваког јада и невоље! Па када овакова жеља ниче у сваком добром срцу — како ли је тек силна у срцу мајчином, која би и живот свој дала, да сачува милу ћерку своју ода зла и да јој утре пут срећи, а ако то не може, да јој бар осигура будућност и уштеди борбу за опстанак.

Питања ова задају још више бриге срцу мајчином у данашње време, када се води непрестана борба између старог и новог друштвеног постања, где се стари исмејава и бабацује, а нови још добро неразјашњен стоји пред нама у неизвесним пацртима. Сада треба с духом времена напред корачати и водити рачуна о одношајима садашњости, а ипак бити близу оним вечним правилима, која вазда владају читавом природом.

Развитак културе покренуло је из темеља живовање људско, па су се при том изменили и одношаји женскиња. Наше младе девојке развијају се у другим приликама, оне мисле и осећају друкчије по

што су некада мислиле и осећале њихове матере. Писмено, школско образовање, разгранато знање наше данашње женске младежи подигло је њихову самосвест, улива им осећање сигурности и самосталности. Не можемо их у том покудити; мати не може захтевати, да јој кћи буде у свему слична јер различити васпитни начини дају и различите резултате. Чедност и стидљивост младих девојака првашњих времена, сентименталност, која је сањалачки господарила осећајима и мислима девојачким, не пристаје у наше доба. Наше су девојке трезвене и практичне; оне се држе оне библијске реченице: „Не међите под сто светиљке!“ Пријашње често употребљивање смерних љубичица са чедним младим девојкама све се мање употребљује. Морамо признати, да је самопоуздање моћан фактор у свим душевним тежњама и да има неоцењиву вредност, ако не прецењује својих особина већ уједно признаје и туђе. Неки извештан степен самосталности развија у карактеру младе девојке ону снагу воље, која јој је потребна у доцнијим годинама — била она удата или не, и даје јој сигуран ослонац у многим приликама. Наравно да и овде мора бити тачне границе. Плод познавања не дозрева у данима младости. Млада девојка не сме сматрати своје назоре као непобитне, она не сме истрчавати судећи друге. У самосталности, што је данас ужива, не сме она далеко ићи и захтевати, да се воља родитеља њених или браће и сестара подвргне вољи њезиној. Енергија и самосталност и у каснијим годинама не сме прећи у окрутност и безобзирност; просвећен разум не сме бити без благог помирљивог елемента, а те благости мора бити код жеие у великој мери. Идеална прта нека се уздржи уз практичну, да се не изметне у ладни материјализам. Модерно васпитање јако развија природни егоизам у младежи, а баш код девојака је превелика себичност опасна, јер у женске нема лепа

карактера, ако се она уздржава од сва кога пожртвовања и савлађивања саме себе. Од жене се тражи највеће самопрегоревање, јер женско може наћи своју срећу и задовољство у другима а не у себи. И сувише је познато, да многе младе жене у данашње дане не знају и не могу да врше тачно своје дужности а то је доказ, да се треба много више бринути о васпитању и образовању девојака.

Ко кори младу девојку, обично му приговарају, да је неправичан, а заборављају, да прекор обично потиче у најлепшој намери и најбољој жељи. Што нас се мало тиче, на то ни главе не осврћемо, што нам је мило и драго, то би смо свом снагом хтели да пољепшамо и оплеменимо. Свака млада девојка, ако јој природа није мађијски делила даре, и на спољашњости својој има нешто примамљиво, а та је примамљивост још силнија, ако је на девојци укусно, једноставно и пажљиво израђено одело, ако јој је пристао ход и дражесни покрети. Ружне навике, које код старијих мирно гледамо — јер их не можемо изменити — кудимо у младежи, јер желимо, да се одстрани од ње све, што није лепо, што јој не доликује. Свака скоро млада девојка, која одрасте у родитељској кући, у љубави, у брижљивом неговању и чувању, има добро срце. Али ми хоћемо, да с њених усана не слети никаква опора и несмислена реч, која нас много неугодније дира него иначе. Скоро сваку девојку обдарила је природа макар са једним талентом, једним особитим даром, који је вредан, да се усаврши. Ми желимо увек, да све ове врлине девојачке пађу на праву негу. У младој се девојци увек огледа пунољак људскога живота, који се тако бајно развија и који је, уметност и песništво прославило у бесмртним делима.

Младе девојке свуда сретају симпатије и љубав, јали за то треба да знају, да су баш оне позване, да као зраке сунчане греју друга човечанска срца и као цвеће да их развеселују. Дроз у својој значајној књизи „Monsieur, Madame et Bébé“ вели: „Une jeune fille à marier est un produit de l'industrie maternelle“ — што ће рећи: „Млада је девојка пре удаје плод вештине материне“. Доиста, колико ли је већ труда, колико брига посветила мати својој одраслој ћерци! Како ли је време умножило њезину задаћу и разгранало њезине тежње. Али она често долази у опреку са својим намерама: Да ли да одгаји своју ћер за домаћицу или да јој темељном образованошћу осигура самосталан позив?! Ми мислимо, да треба и једно и друго, јер будућност девојчина је сасвим неизвесна. Темељно образовање увек је поуздан вођа у целом животу. Знање је неисцрпиво врело, оно је моћ, које нас штити од нутарње сиротиње, од нужде и брига, када доснемо у такве прилике, да се користимо својим знањем. Па када темељно образовање може да умножи срећу жени и њезиној породици, онда је разумљиво, да ће кућевно и практично знање неудатој женској прибавити срећу у животу и обдарити је многим врлинама.

Образовање не сме никада бити једнострано; васпитање се мора бринути о практичном и идеалном правцу, он мора побијати старе предрасуде и сузбијати нове заблуде. Главна задаћа одгоја била би да одваја талог у старом и новом поретку, да привикава младе девојке племенитом женском карактеру и самосталном животу и тако да у душама њиховим сложи у дивну хармонију све добро и лепо старог и новог времена.

У Бечу 30. децембра 1892.

Ст. Ј. Стојковић
писатик.

САВЕТ УДАВАЧИ.

Једна млада девојка писала је уредништву париског „Фигара“ писмо, у коме се изјавила, да је чује сва француска интелигенција. Она је врло пажљиво однегована,

лепа је, али нема — велика мираза. Била је на многим играчкама, играла с безброј младих људи, многи су јој се дивили, али је нико није запросио. Сад јој је око

двадесет година, досадно јој је узалуд играти с туђим људима, па већ очајава да неће добити мужа, ако јој се мираз не увећа. Неће да иде у глунице, учити науку не може као женско чељаде, учитељица не може постати, јер их има и сувише, а недостојно је да оде у какав дућан и радњу, јер је из добре куће. Шта дакле да радим? — пита млада девојка и вели да одговор на то питање жељно очекује велики број девојака.

Одговорио је Александар Дима, до душе не повољно — доста песимистично, али свакојако врло занимљиво. Дима вели, да је та девојка незахвална према родитељима, а то је нешто прерано. Још јој нема двадесет година и већ мисли да је неправедно, необично и незгодно што већ није удата. Она сувише хита. Много је играла и знојила се у рукама туђих људи, којима ју је предала њена изврсна мајка више или мање деколтовану, а од тих младића нико неће да је проси за то, што добро познају њене облике и њезин мираз; она је наивна и мало зна, ма да је свршила вишу девојачку школу. Добри млади људи, желе се женити, и не траже себи жене по јавним забавама где младе девојке прелазе из руке у руку играча. Ко сматра женидбу за ружну ствар, не мари за витки стас. То је угледан додаток миразу, али прво је мираз. Бива по некад да се млади милијунар ожени врло лецом сиромашном девојком, јер га је очарала њезина лепота, али је то редак изузетак. Млади људи који добро играју, који се диве њиховим тоалетима, захтевају од младих девојака, ако хоће и у будуће да носе таква лепа одела, да у брак донесу и средства, којима ће их моћи платити. Човек који ради и озбиљно схвата живот, не тражи другарицу живота код котлићона. Треба да буде јака женска душа, која је кадра схватити, сносити и тешити више образована мужа; а ова млада девојка била би с таким озбиљним човеком неспособна сама себи. Угодно је жени да носи име чувена мужа, али кад је код куће тешко јој је знати да је његова жена.

Знак је доба и пола оно прирођено презирање, које та девојка показује према

мушкарцима. Нема ту ни речи о љубави, пожртвовању идеализму. Види се, да она не помисли на мужа, који би задовољавао тежњу њена срца, већ потребе њезине таштине: фантасија, славољубље, њезину тежњу за кретањем, лармом, влашћу, раскоши. Сасвим је право што је избегава млад човек, јер у ње не само нема мира, него се добро на целој појави њеној види да у ње нема срца ни за лек, па је оставља на цедилу. Она ће остати без мужа и то је сасвим право. „Тражите савет“ — Не могу вам га више дати, већ је доцкап, предуго сте ишли погрешним путем, сад се више не можете вратити на прави пут. Васпитана је у мислима које више не пристају. Мајке говоре: „Ја ћу моћи дати мало пара својој кћери, али је она лепа, нешто је учила, добра је, па би било зло да не добије мужа.“ Али ево то није досга да ћерка добије мужа. Кога она хоће, неће он њу, а ко би њу хтео, тога опет неће она. С вама, госпођице неће бити добро. Ви се држите пагубна начела, презирете посао који је уточиште у највећој несрећи, утеха у највећој беди, обављање сила у свакој борби. Ви сте тако на погрешном путу да мислите, е је радосуђен само простим људима. Наш стари свет дрма се и тресе, и неће се моћи снасти без помоћи оних, који буду радили. Не рачунајте више на мужеве него ли на себе саму. Не презирите уметност, науку, саобраћај, трговину који су доиста сам живот и душа друштва. Постарајте се да тим путем стекнете личну вредност, коју вам не могу дати ваши накити па чак ни дражи којима вас је природа обдарила неко време. Најбоље средство да добијете мужа биће, да се сами постарате стећи вредност радом. Многе жене кажу: „Да сам мушко, никад се не бих оженила.“ Мушкарац би дакле био луда, кад би чинио оно што женске не би да су мушкарци. Небрините се како ће те повећати мираз, већ радите, госпођице моја, радите! Сликајте као Ружа Бундова, бавите се књигом као Жорж Сандова, драмском уметности као Сара Бернардова, философском као Хелонза, преводима као госпођа Дасије, саобраћајем као го-

споља Ерарова, трговином као госпођа Босканова. То можда није лако, али није

досадније него непрестано тражити мужа а мање срамно него ли га наћи.“

„Бр.“

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА У ВЕЛ. КИКИНДИ

Чини добра, било коме драго,
То је Богу и мило и драго!

Д а дивне пословице! Та је пословица могла понићи само у оном народу, у коме је одомаћена једна од најлепших врлина: *добročинство!* И заиста, ретко је наћи народа, који ће тако радо притећи у помоћ своје ближњем, као што то чини народ српски. Лепа је то врлина, која краси сваког Србина и Српикињу.

„Помози невољнику, па ће ти и Бог помоћи!“ вели друга наша пословица. Помози невољнику! А невољника је доста у свету! То увидеше и многе племените Српикиње, те се сложише и основаше друштва, којима је главна цел, да помажу сиротињи, да јој олакшају тешку судбину њезину. Та се друштва зову: добротворне задруге!

Има већ 20 година, од кад се у овостраном Српству оснивају такве задруге, па их има хвала Богу по свима већим местима српским; а у новије време подижу се и по мањим местима.

Српикиње Кикинђанке биле су прве, које се сложише, да оснују таку задругу, те је кикиндска добротворна женска задруга *најстарија* задруга те врсте.

Ове године навршује се 20 година, како постоји ова задруга, те ће на Ђурђевдан ове године да прослави двадесетогодишњицу свог постанка.

Не могу пропустити, да овом приликом не рекнем коју о двадесетогодишњем раду ове вредне задруге.

Ова је задруга врло срећна! За свих 20 година свог постанка није променула председницу — а има у особи гђе Нине Петровиће таку председницу, с којом се сама дичити и пошосити може, и која је пуних 20 година савесно и с највећим пожртвовањем вршила свој племенити и

узвишени, али и трудни посао, и која је ово друштво довела до лепог гласа и сјајних материјалних прилика. Живила! Дај Боже још дуго година предводила Српикиње Кикинђанке у сваком лепом подuzeћу њиховом!

Са врлом председницом, раме уз раме, старала се пуних 20 година за бољитак и напредак ове задруге и вредна *подиредница*, гђа Сида Пачу, која је била и *прва благајкиња* ове задруге. Она и сад, као подиредница води рачуне и бригу око српског забавишта — те се заиста може рећи, да је десна рука врле председнице. Осим тога морам напоменути, да има само још неколико чланица, које су без прекидања, за време од свих 20 година били чланови ове задруге. И њима нека је хвала на труду и заузимању њиховом.

Добротворна задруга ова, подпомогнута од црквене и политичне општине и од више племенитих приватних особа, чинила је и чини много добра. Она изда сваке године, на одевање сиромашне, за школу способне деце 300—350 фор.; тим начином не само да омогући да 70—80 сиромашне деце могу редовно школу похађати, него се стара и за душеван и уман напредак исте деце. Осим тога даје и сиромашним ђацима из средњих школа одела, књига, путног трошка — а кад кад и новчане припомоћи. Имала је и својих питомаца и питомица, од којих су њих 7 омогућени, да радом својим издржавају породицу.

Осим тога даје сиромашним остарелим удовицама, које су за рад неспособне редовне месечне новчане припомоћи, зими стрев, а о великим празницима још и ванредне припомоћи било у новцу, било у оделу, храни и т. д. Болесне сиромаше снабдева по препоруци лечничкој са потребним лековима. За рањенике српске је

силно платно покуповала, а саме задругарке су посашивале потребно рубље. Приликом поплаве Сегедина је познатим српским гостопримством изашла страдалницима на сусрет — одредив знатну суму новца из своје благајне и прикупујући разноврсну храну. Поједине одборнице биле су сваки дан при кувању и деоби јела страдалницима. На погорелце кикиндске дала је из своје благајне 500 фор.; а осим тога много је и са стране скупила на ту цел.

Приликом месне и околне изложбе старала се, да српске рукотворине домаће женске радиности стеку признања и у странаца; то је и постигла, те је за те рукотворине прокрчен пут и за стране земље, — а дипломама и медаљама признате су те рукотворине за извршене и од странаца.

Говори се, да ће приликом двадесетпетогодишњице приредити изложбу српских женских рукотворина, сличну оној, што је приређена у Новом Саду.

Пре две године се подигло заузимањем ове задруге, српско забавиште у В. Кикинди. — Сваком српском подuzeћу притекла је у помоћ. Она је и помажући члан српског учитељског конвикта у Н. Саду.

Заиста, с пуним правом се може рећи, да ни један сиромашак није закуцао узаман на врата ове вредне задруге — ни једно српско подuzeће није одпочето, а да није и ова задруга учествовала.

За ових 20 година, стекла је ова задруга и добротвора, који се у својој опоруци сетили ове вредне задруге, а то су: † Маца Вајдићка, † Јованка Дорословац и † Ана Косанчић, која се тек пре неколико месеци упокојила, оставивши сву своју уштеду овој задрузи. Слава им! Дај Боже се многи угледали на ове племените Српкиње!

Са свију страна обилно подпомогнута, заштедила је ова задруга до сад своту од 6 267 фор. 67 нов., која се свота налази у првој дистриктској штедионици у В. Кикинди. Данас има ова задруга 59 редовних и 10 помажућих чланова. Чујемо, да се у последње време врло много уписују.

Ове године дакле, лицем на Ђурђевдан, прославиће ова вредна задруга двадесетгодишњицу на свечан начин. Пре подне ће се одржати благодареније, затим ће бити свечана седница, а у вече концерт са врло леним програмом.

На ову свечаност позване ће бити све српске добротворне женске задруге. Надамо се, да ће се исте овом позиву одавати и своје изасланице послати, тим пре што је ово најстарија женска задруга у Српству, и што ће се том приликом прославити двадесетгодишњица председничког рада гђе Нине Петровиће, и двадесетгодишњица свију оних чланова, који су од постанка ове задруге, па све до данас, били редовни чланови ове задруге.

Ја сам овде у кратко описала двадесетгодишњи рад ове задруге. Но надам се, да ће свако и из овог кратког извешћа моћи увидети, колико је ова вредна задруга добра учинила како кикиндској сиротињи, тако и васцелом Српству и човечанству.

С тога не могу пропустити, а да им и овде не рекнем: *Хвала вам честите и миле сестре Српкиње!* Хвала вам у име сирочади и удовица, којима помогосте! Хвала вам, у име српског подuzeћа, за које се тако искрено заузимасте! А хвала вам и у име васцелог Српства, којем осветласте образ вашом истрајношћу, вашом слогом и вашим милосрђем! Хвала вам!

Даница.

ДОПИСИ

Дал., 1893. — Истина, да је кроз неке политичке листове, већ поодавно у јавност дошло, да је и овде у Даљу „Српска жен. добротворна задруга“ основана. Но по дробнији извјештаји о постанку, раду и

усијеху исте, још нигде па ни у „Женском Свету“ не беше. Допустите зато, да Вам коју о томе саопштим.

Иницијативом нашег г. началника Милана Карановића, а живом жељом, да нашој

сиротињи помогну, сложише се предпрошле зиме 1892. наше врле госпође и одлучише да оснују „Српску жен. добротв. задругу“ зарад материјалног подпомагања српске школске сиромашне деце у првом, и остале српске сиромашније деце у другом реду.

23. марта прошле године буду састављена друштвена правила, и буде и управана од нас изабрана, и то госпођа Катарина Миланковић за председницу, гђа Ана Шилић за подпреседницу, гђа Јелисав. Миланковић за благајкињу, гђе: Софија Карановић, Ана Кузминац, Катарина Бороцки, Милена Маринковић, Ирена Хауер и Терезија Шајбел одборнице. Осим тога, буду истом приликом три саветујућа члана изабрана у особама г. г. Милана Карановића, Јована Миланковића и Спасоја Дедића.

Први посао одборница беше сада, да друштву што више чланова прибави. Не жалећи труда ни муке, одборнице на томе живо порадише, и за кратко време прибавише друштву 31 редовног (принос 3 ф. годишње) и 71 подпомагача (годишњи принос 1 ф. 60 нов.) чланова.

1. маја 1892. год буде сазвана прва главна скупштина. Пошто је од исте досадања привремена управа поново као таква изабрана, захвали се председница гђа Катарина Миланковић на поклоњеном јој повероњу, и позове све чланове задруге да заједнички и сложено порадe на одгоју овог поворођенчета изјави уједно да у корист друштвене благајне 100 ф. дарива. Овом лепом примеру одма су се још одазвале и даровале у задружну сврху и то гђа подпреседница Ана Шилић 25 фор. Гђа благајкиња Јелисавета Миланковић 35 фор. одборнице Ирена Хауер и Терезија Шајбел обе по 10 ф. — Овим племенитим даровима је камен темељац материјалној страни „срб. жен. задруге“ постављен. — У истој сед-

ници би закључено, да се гђа Милена Максимовић, г. др. Милана Максимовића управитеља властелинства даљског и ћерка Њ. Св. патријарха, умоли, да се као покровитељица С. Ж. Д. З прими. Иста се је тој молби одазвала, и недавно је 150 ф. задрузи даровала. — У Јуну прошле године приредила је задруга једну забаву на даљској „Водици“ која је врло лепо испала и 19 фор. 72 нов. чиста прихода друштвеној благајни донела.

Предпрошлог Божића могла је задруга већ у неколико својој сврси да одговори, заоденувши тридесет и једно школско дете топлим хаљинама, обућом, шубарицама и за повезивање топлим марамама, те прискочила осим тога и одраслој српској сиротињи са новчаним даровима у помоћ.

23. јануара о. г. приредила је задруга опет једну забаву са лутријом, која је за наше околности управо сјајно испала и друштвеној благајни 157 фор. 58 новч. чистог прихода донела. Да је томе тако имамо да захвалимо неуморном труду друштвене управе и њеном лепом пожртвовању јер је свака од госпођа осим код распчавања улазница и срећака уложеног труда даровала по неколико лени предмета у сврху изигравања при лутрији. Евала им! Живиле и устрајале!

Материјално стање српске женске задруге у Даљу, већ данас је врло повољно, јер прем је иста тек у повоју свога развитка и прем је прошле зиме до 150 фор. подпомажући сиротињу утрошила, то ипак готовина исте износи до 600 фор. која ће свота док се саберу приноси друштвених чланова за ову годину још знатно нарасти. Тако има оправдане наде, да ће следеће зиме задруга још већем броју сиротиње у помоћ притећи и горку сузу оскудице многој сироти отрти моћи.

J. M.

БЕЛЕШКЕ

ИЗ ШКОЛЕ.

Наредба. Изшла је наредба српског народног цркв. школског Савета под бр. 116 и 141 ex 1890/264 ex 1892 а из седнице од 17. 29.) децембра 1892. за све епархиј. школе од-

боре у погледу управе и надзора српских вероисповедних дечијих забавишта. У истој се наредби узимају сва вероисповедна српска забавишта у опсегу карловачке митрополије под заштиту и управу наших народних вероиспо-

ведних школска власти, те тако се и ови заводи, било да су подигнути од срп. црквен. општина или од српских добротворних или просветних женских задруга, па и онда ако се ова где потпомажу од полит. својих општина, имају сматрати као вероисповедни заводи, чим су намењени српској православној деци. Према томе ће надзор и дисциплину над овим нашим школима и забавиљама вршити наше аутономне школске власти.

Ручни рад у школи. Већ од дуље времена води се препирка у педагошкој књижевности о том, да се у сав. нар. школама мушким, као и женским, заведе поред обуке и ручни рад да тако хармонично и упоредо иде физичан и интелектуалан развитак. У Шведској су то већ и практично почели изводити, па се и код нас у Угарској спрема покушај за то. Епископ католички у Мункачу Фирчак сазвао је тога ради 27. фебруара (11. марта) о. г. конференцију стручних људи у своме дворцу, која је једнодушно прихватила ту идеју и изаслала пододбор од 11 лица да спреми правила за то, па да се поднесу кр. уг. министарству потврде ради.

ИЗ ДРУШТВА.

Село. Српска новосадска читаоница приредила је у суботу 6. марта о. г. једно „село“ за своје чланове и за госте. На селу је певало читаоничко певачко друштво неколико одабраних песама и свирала је војничка капела 70. пуковније неколико славенских мелодија. Но још при почетку села говорио је врло лепо професор срп. вел. гимназије г. Тихомиљ Остојић о „Дубровнику“ и његовој књижевности из XVI. и XVII. века, и завршио је с позивом, да што више Срба и Српкиња оду тамо маја месеца о. г. на откриће споменика славном песнику српском Гундулићу, те да на лице места виде ону лепоту природе и осете усрдан дочек наше браће Дубровчана, који су и у данашњој нам књижевности изнели нову и лепу мисао, да се духовно уједине Срби све три вере: православне, рим. католичке и мухамеданске.

Добротворна задруга Српкиња Дубровкиња имала је прошлог месеца своју ред. глав. скупштину под председништвом своје уважене начелнице *гђе Теодоре Вошковићке*. Ова задруга постоти тек 5 година и скупила је до сад 45 0 ф. капитала ма да је издала за то време 883 ф. које на обућу и одело сиротој школ. деци, које на друге добротворне цели. Угледали се, да Бог да, и друге Српкиње из Далмације, на ову вредну и родољубиву задругу!

Ново девојачко друштво у Нов. Саду. Од половине фебруара о. г. образовало се у Новом Саду и друго девојачко читаоличко друштво. У овом колу су оне девојке, које су тек довршиле вишу девој. школу. Прво коло има своје састанке

у вишој девој. школи, а ово друго у приватне куће сваки пут код друге другарице. Прво чита кад само, кад слуша опште поучна предавања, а другом чита и тумачи увек по један професор поглавито дела из српске историје и српске литературе те их тако упознаје са оним материјалом српске прошлости, што се у школи није могао или са кратког времена или са млађих година обрађивати, те је тако то нека продужна виша школа а само за оно, што српски дух буди и српски понос уздиже. До сад је предавао овом колу г. Т. Остојић и Б. Бранчић из српског народног песничтва. Ово је леп знак пробужене српске свести у нашем женском нараштају, које нам пружа лепе наде за боља времена, те им желимо истрајности и што шири обим!

Прослава. Марта месеца 12. (24.) о. г. прославило је прво угарско *просветно женско друштво* своју 25. годишњицу, на којој је присутан био и угарски министар просвете гроф Албин Чаки. Ово је друштво покренула и основала гђа Пављина Вереш рођ. Бенички (Пољкиња). Друштво је отпочело рад с 12 чланица, коме је ова госпођа била и прва начелница. Данас, после 25 година, има оно своју кућу у Будапешти у вредности од 150.000 фор. и у њој школу женску са 12 разреда, где се уче 350 девојчица, поглавито домазлуку, и од њих имају 60 сиротих девојчица у самом заводу сво препитање. На заводу том делају 35 наставника и наставница. Ово друштво испомаже сад и сама држава са 5000 ф. годишње субвенције. Осим покретачице горње има за ово друштво великих заслуга и Грофица Телеки. Њег. Величанство краљ Франц Јосиф I. подарио је покретачици Верешки приликом ове прославе златан крст за заслуге.

Првом девојачком друштву Новосаткиња држао је последњи пут лепо предавање г. *драфт Бранислав Станојевић* о књижевним заслугама духовите Српкиње *Елодије Мијатовићке* супруге нашег дичног књижевника и државника г. Чеди Мијатовића. Г. Станојевић обрекао је да ће нам уступити то своје предавање за „Жен. Свет“, те ће тако имати прилике и друге наше Српкиње, да упознају из ближе ту ретку Српкињу, која је велике заслуге стекла у том, што нас Енглески народ тако симпатно предушерета, јер она је сама по крви Енглескиња.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Санитетска интернационална конференција у Дражђанима састала се 27. фебруара (11. марта) о. г. и решила је, да се установи милосрдно друштво, које ће, као и друштво „црвеног крста“ у време какве заразне ма у ком крају света, бити дужно да притиче у помоћ невољнима свим својим средствима.

РАЗНО.

Одликовање. Његова Светост патријарх српски и митрополит карловачки *Георгије Бранковић* одликован је од Његовог Величанства краља Франц Јосифа I. орденом гвоздене круне I. реда. Живео!

Прослава штампе. Ове се године навршује 400 година, како је штампан у *ободској штампарији у Црној Гори* први црквени октојих. Ту културну светковину жели да прослави Црна Гора на достојан и свечан начин.

Добра срца. У Нов. Саду је скорим преминуо адвокат Андрија Петровић, који је оставио стару супругу без икакве помоћи, те ју је наша срп. православна цркв. општина примила у свој убоги дом, а гђе: Марта Станојевићка и Љубица Велимировићка снабдели су је са потребним рубљем. Са другим ситнијим потребама испомаже ју наша добротворна задруга Српкиња. Ова би старица без добра срца ових душа пала у највећу беду. Нека им бог помогне!!

Краљица Наталија на путу из француске

у Русију сврнула је у Цариград и учинила посету султану, који ју је врло одлично дочекао и обдарио орденом Шефеката у брилијантима. Краљ Александар захвалио се султану брзојивно, што је његову мајку тако лепо дочекао и одликовао.

Познати добротвор народни Ђорђе Николајевић митрополит сарајевски обдарио је скорим школу у Бос. Градишци са 10.000 ф. Ни један досадањи архијереј наш није саразмерно толико прилагао за опште народне и добротворне цели, као овај митрополит. Нека га бог поживи још дуго на добро и славу народну!

Ња Марија Ружићка-Строци славна хрватска глумица славиће 11. (23.) априла (травна) своју 25. годишњицу глумовања. Живела!

„**Полагач**“ дружина ђака нишке учитељске школе приредила је у суботу 20. марта о. г. књижевно вече с игранком. Пола чистог прихода ићи ће у фонд за издржавање сиромашних ђака, који се спремају за учитеље у „Старој Србији“ и „Македонији“, а пола на сиромашне ђаке те школе. Програм је леп и изводе га сами ти ђаци.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

По напред издатом позиву, заиста се и одржала 17 (29.) јануара о. г. редовна главна скупштина добротворне задруге Српкиња Новосааткиња под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке. Ишло је врло тешко са прикупљањем чланица и чекало се пун сат, док се могла отворити скупштина. Не можемо да се довијемо, од куда долази то, да се наше чланице тако тешко скупљају на главне скупштине, јер мал које године не морамо да чекамо и да по комшилuku трчимо док од 138 чланица сакупимо по закону 30 чланица. Једне године морали смо се и разићи и поново сазивати скупштину. Ил је то апатија ил је велико поверење управи. Ми истина чујемо често од чланица изразе поверења, ал чујемо богме и таке изразе, да неке неће да дођу што не би хтеле да их изабери за одборнице па да морају радити. Но ми мислимо, да није оправдано овако мишљење, јер управа би се радовала, да види, како се и друге чланице интересују за друштвене цели и рада би да оно што ради прикаже што ширем кругу а право је да тај терет деле све чланице на изменце, јер треба да је добар и племенит рад дика и радост свију чланица.

Но да пређемо на сам рад скупштински.

Чим се одоставиле присуствне скупштинске, отворила је начелница скупштину добротворном и по том је одала устајањем и изразом: „бог да им душу прости!“ почаст упокојеним чланицама: Антонији Ружићки, Јули-

ани Стојановићки, Христини Миловановићки и Наталији Лакићки и онда се одмах прешло на читање извештаја о раду одборском за минулу 1893. годину, који нам износи, да је одбор имао највише посла и највеће тешкоће око остварења српског друштвеног забавишта, па ипак није успео да смести ту школу у таку дворану, која би у свему одговарала педагошким и здравственим прописима, те ће бити принуђен, да потражи за ту школу још овог идућег пролећа подеснији и бољи стан. Наводи, да је свечано отворио забавиште на Цвети 1892 г. баш кад се навршило 12 година постанка друштвеног. Том приликом је свећена водица и уважена госпоња Савка Суботићка па и тајник друштвени држали су прикладне говоре о важности и потреби оваких завода, особито по наше народне данашње прилике. За учитељицу је избрала ванредна глав. скупштина гђицу Мару Симићеву учитељицу. Наводи се даље, да је одбор у течају прошле године приредио две забаве, које су принеле друштвеној благајници 839 ф. 22 н. чисте асне, а осим тога прикупио је за забавиште добровољна прилога 552 ф. 33 н. те је тако помозио имаће друштвено с овим и другим приходима са више од 1500 ф. за ту годину; а ипак за то издао је које на потпору сиротих приправница, на милостиње, одело сироте школске деце и т. д. преко 800 фор. и уписао је задругу да кроз 5 година потпомаже српско нар. позориште с годишњим прилозима од 10 ф. Приредио је и прошле као и пређашњих година свечан парастос својим умрлим чланицама и добротворима на дан Мале Госпојине, као

друштвеног патрона; држао је 10 седница и у њима обавио 100 предмета.

После овога читао се извештај прегледачког одбора, који доказује, да је прешло на рачун 1893. г. 3037 ф. 92 н. готовине и да износи друштвено имање с кућом преко 13.000 ф.; да су рачуни и књиге у свом реду и предлаже да, се благајкињи гђи Софији Јевтићки уз опросницу на рачуне лашке изда и захвалница на труду и раду њеном. Оба су извештаја пажљиво саслушана и узета на одобрење и изјавило се одбору и гђи Јевтићки признање и издат је опроштај за лашке рачуне.

Пре но што се прешло на даљи рад прочитана је изјава подначелнице друштвене госпође Христине пл. Новићке, којом се лепо захваљује друштву на указаној јој почаст, поверењу и одликовању и изјављује, да се са својих фамилијарних и домаћих околности мора за неко време повући од сваког активног суделовања у друштву овом, те моли задругу, да и њено подначелничко место повери другом. Скупштина је уважила разлоге гђе начелнице и изаслала из своје средине четир чланице, да се у име целог друштва захвале гђи Новићки на њене многе и валике услуге, што је кроз пуних 12 година као одборница и подначелница принела друштву и нада се, да ће иста госпођа у своје време, док је мину ови мрачни дани, који су потекли са смрћу њеног доброг супруга, опет своје услуге принети овом друштву.

Тек по том се прешло на избор часница и половине одборница, којима истиче рок од две године: Скупштина је акламацијом и доживотно изабрала гђу Јулку Радовановићку за начелницу а гђу Софију Јевтићку за благајкињу друштвену, пошто су ове својим многогодишњим и дурашним радом око напретка друштвеног толико поверења стекли, да друштво одустаје од свога права да сваке године понавља избор ових часница. За подначелницу је изабрана гђа Ана Павловићка, једна од највреднијих одборкиња наших а за перовођу и даље Арк. Варађанин. За прегледачице: изабране су досадање гђе Кат. пл. Новићка и Анка Јорговићка и нова гђа Катица Меандићка; а у одбор изабране су нове: гђе: Олга Славнићка Ангелина Ђ. Поповића, Љубица Јерковићка и Катица Поподићка а поново су изабране гђе: Марија Плавшићка, Катица Нешковићка и Катица Манојловићка. За одоставерење зеписника одређене су гђе: Марта А. Ђирића, Ана Манојловићка и Марина Завишићка.

У овој скупштини претресено је и питање о називу забавишта друштвеног, пошто државне школ. власти захтевају, да се за друштвено забавиште имају саставити правила и поднети високом кр. уг. министарству на одобрење, јер се у смислу државних прописа овака друштва узимају у правне особе, које подпадају под државну власт и надзор. Ако би се пак забавиште

поверило црквеној општини, онда би у смислу државних закона потпало ово забавиште и под наше српске аутономне школске власти. Скупштина је на ово решила, да се с обзиром на то што ово забавиште добија знатну годишњу припомоћ од месне срп правосл. цркв. општине (300 ф.) и с обзиром на то, што је овдашњи месн. школ. одбор овим поводом узео надзор над заводом и што је тим поводом и сама епарх. школ. власт издала општини таку дозволу, потврдила изабрану забавиљу и узела тако фактично у надзор и закриље ово забавиште друштвено и с обзиром на то, што је наш последњи нар. цркв. Сабор и сам донео уредбу о овим школицама и назначио, да и оваке задруге могу у оквиру митрополије карловачке подизати вероисповедна забавишта, као што је и ово наше, сматра, да су захтеви државних школ. власти неоправдани у овом погледу, те се има призивати епарх. школ. одбор, да према овим захтевима државних власти узме ову задругу и забавиште као вероисповедну установу у своје закриље и упути задругу, како се има владати у погледу оваких захтева државних школ. власти. (Епархиј. школ. одбор прихватио је ову мисао и узео забавиште у своје закриље. Ур) Пошто није било више предмета на дневном реду развиће се скупштина у $\frac{1}{2}$ сати после подне са живела начелница! живео одбор!

Сентомашкиња.

У очи белих поклада 6. фебруара о. г. приредила је ова задруга своју вечерњу забаву са играчком. Програм забаве је био потпунији но до сад, јер осим играчке било је говора, песама и декламавања. Забаву је отворио г. Ђура Страјић парох говором. Говорио је о позиву женскиња. Говор му је веома пажљиво саслушан а при крају одобравањем пропраћен. Дај боже да наше женскиње оне лепе речи свога духовнога пастира дубоко у срце себи урежу и да буду праве домаћице и српске матере.

Сентомашке госпођице отпевале су две црквене песме доста складно. Декламација је веома дугачка и види се, да је декламатор при учењу положио доста воље и труда.

Гца Милана Каћанска одевирала је на гласовиру своју пијесу веома вешто, али на жалост мало је њих, који потпуно разумевају ову вештину.

Круна овога вечера било је певање гђе Зорке Марковићке глумице у Протићевој позоришној дружини. Певала је песму из Змајевих увелака „Кад сам био на твом гробу“, уз пратњу гласовира. Гђа Марковићка располаже врло лепим и високим сопраном а пева вештачки. При крају песме тапшала је публика бурно и гђа Марковићка нам отпева убрзаним тактом: „коло, из наших сељана“.

После свршеног првог дела ухвати се весела младеж у коло. Мило нам је, што се и неке српске игре хоће код нас да одомаће.

Веселе је трајало до зоре а и успех је постигнут како моралан, тако и материјалан.

Приход се показао овакав:

од улазница	141	фор.	нов.
„ добровољних прилога	99	„	„
	Свега 240	„	—
	Расход 114	„	74
	Чист приход 125	фор.	26 нов.

Добровољне прилоге дароваше: г. Богдан Дунђерски 8 фор. г. Ника Дракулић 5 фор. г. Аврам Ђорђевић 5 фор. Др. Петровић (Суботица) 10 динара. Др. Момир Павловић 4 фор. По 3 фор. г. г. Лаза Манојловић, Александар Јачковић, Милоје Милојевић, Ђорђе Протић, Н. Н. Др. Иван Влаховић. По 2 фор. г. г. Младен Гавански, Милева Дунђерска, Љубица Поповића,

Марија Вучетића, Ана Каћанска, Исидора Дунђерска, Лука Мравић, Иса Иванић, Марија Ивановића, Н. Н. По 1 фор. Ангелина Грујића, Лајош Бараковић, Милан Манојловић. Лаза Гавански, Др. М. Мајински, Јоца Теофановић Марко Манојловић. Мартин Ханговски, Др. Фридман, Персида Белића, Обрад Срђенов, Урош Предић, Др. Сима Ђирић, Душан Симић, Милева Симића, Поп Ђура Страјић, Озрен Загорица, гђа Станимировића, гђа Камбер. Младен Каленић, Паја М. Манојловић, Љуба Нићина, Мирко Алексијевић, Паја Јанковић, Милош Кесевић, Божа Продановић, Стева Сарајлић, Прока Каћански, Никола Николчић, Миша Марковић, Андрија Сарић, Цвета Гавански, Игњат Станимировић, Поп Лаза Каћански.

Нека овим путем приме сви они који су суделовањем својим припомогли да ова забава добро испадне и овим путем топлу захвалност од ове задруге као и они који дароваше добровољне прилоге.

ЗАБАВА.

Њ О Ј.

Као небо, очи твоје,
А ко рубин, уснице,
Занеле су срце моје
Лена моја цурице.

Као злато коса твоја
Твоје бело њежно лице,
Занеше ме, очараше,
Сатрше ме немилице.

На те мислим непрестано,
На биће ти поносито.
Па те љубим из свег срца
Чедо моје узорито.

Јела.

ДВЕ СПИСАТЕЉИЦЕ!

(Из преписке двеју другарица).

Драга моја Милевице!

Како ад смо се растајале, обећавала сам ти, да ћу ти све писати, што ми се у мом новом животу буде десило. Ја сам моју реч одржала, и у прошлом писму сам ти описала мој нови домазлук. Сад пак, описаћу ти друштво у ком се крећем, у нади, да ће те ово исто тако занимати, као и оно, што сам ти у прошлом писму писала. Но то се не да тако у кратко испричати, зато ћу поделити моје нове познанике у више одељења, и о сваком ћу засебно проговорити. Данас ћу ти описати две особе, које ме из целог друштва највећма занимају, а те су: две списатељице!

Знам, да ћеш се зачудити и рећи: а

зашто одмах две? Но кад прочиташ ово моје писмо, одмах ћеш увидети, да сам имала право, што сам тако учинила.

Но сад на ствар! Знам, да је ту мој татица, одмах би рекао: Мани се увода, на ствар, Данице, на ствар! Даклем, на ствар!

Било је то пре три недеље, кад ми једног јутра после ручка рече мој Милош: „Е Данице, данас ћеш се упознати са двама госпођама, које ће те врло занимати. Ићи ћемо у посету, код мојих колега Милића и Поповића. Жене су им списатељице. Више ти ништа нећу о њима казати. Видећеш их и сама. А сад збогом, пдем у звање. У 11 часова буди готова! Немој само да се задоцниш! С тим речима оде

у звање, и ја остадох сама. Морам признати, да сам се до сад увек задоцила, кад год смо ишли у посету; није шала, мора се човек лепо удесити, кад иде први пут страним људима. Али сад се нисам задоцила. Мој Милош се зачудио кад је, пет минута пре једанаест сати дошао кући и мене нашао већ обучену и спремну за одлазак. Морам ти и то признати, да је свему том била узрок моја стара мапа, љубопитство. Једва сам чекала, да се упознам са двома од наших најзнатнијих списатељица.

Прво одосмо код Милића. Служавка нас увела у „салон“, и рече нам, да ће госпођа одмах доћи. Уђемо у богату, врло лепо намештену собу. Намештај од тешке свиле; свуд велика огледала, на прозорима скупоцене завесе од кадифе, по столовима, или боље рећи стоцићима, којих је било тма божија, пуно разних украса, фигура од гипса и порцелана и вештачког цвећа; — на једној столици дечија сукњица, на другој лутка с пребијеном ногом, под једним столом скупоцен албум, на гласовиру дрвен коњиц, бич, и Бог те пита, каквих ситуарија није било ту, а на поду пренови од разбијене вазне — ето то ти је „салон“ гђе Милићке. Све сам то видела и разгледала, док није ушла домаћица, обучена у свиленој кућевној хаљини, са дугачким шлепом“ разбарушеном косом. Госпођа Милићка је жена око својих 40 година; још је врло лена, само је ружи та њена разбарушена коса и „цикер“, без чега себи многи не могу претпоставити праву списатељицу. Она нас је лепо дочекала, и одмах је почела да разговара са Милошем о њеном најновијем роману, који ће скорим изаћи. Тужила се, како не зна, ком ће смрћу уморити јунакињу свог романа. Ја јој приметим, да би могло и без смртног случаја бити, и да би се могли њени заљубљеници узети, нашто ме она с презрењем погледа и не рече ни речи. Видех, да сам погрешила и већ хтедох своју погрешку поправити али наједаред се отворе врата и у собу ступе двоје деце, које нам домаћица представи као свог сина Федора и ћерку Надежду. Ја баш иначе волим децу и радо се занимам с њима.

али у овај мах једва сам се одважила, да их помилујем по образу и да им рекнем коју љубазну реч. Тако прљаву, тако напуштену децу не видех још никад. Жалост их беше погледати! Федор је дечко од својих 8 година а Надежда је нешто млађа од њега; обоје би били врло лепо, да им спољашност није тако занемарена. Чим су ушли, почели су се тужити, како их је Марика истерала из кухиње, зато што је Надежда разбила боцу с пекмезом; како Лиза неће да их очешља и обуче и Бог те пита, на какве још неприлике и несреће, које им се десиле. А зашто неће Лиза да вас обуче?“ запита домаћица. „Крпи татине чаране“, одговори Федор. Надежда се међутим сагнула и извукла испод наслоњаче, на којој је Милош седео, једну свеску песама домаћичних, једну стару ципелу — и домаћичин „мидер“. Можеш замислити у каквој сам неприлици била, које због Федоровог одговора, које због Надеждиних проналазака. Но наша домаћица се није ни најмање збунила, него нам се поче тужити, како су јој деца неваљала, како јој сметају кад пише и т. д. Незнам докле би нам се тужила, да није ушао домаћин и тиме прекинуо наш, тако занимљиви разговор. Домаћин је већ старији човек, врло мио и пријатан у разговору, али му је спољашност исто тако занемарена, као и у деце му. На први поглед онаких, да му на капуту фали једно пуце и да му је огрлица изгужвана и прљава. Сад се тек почео занимљив разговор. Домаћица озлојеђена, што је морала прекинути тужбу своју на децу, поче се тужити на мужа, како не уважава ни мало њене књижевне радове; како само мисли шта ће ручати или вечерати, и врло је љутит, што се куварици кад и кад деси да јој загоре печење; како је кадар сву кућу узбунити што му служавка није пришила пуце на капут.

„Због таквих маленкости често ме прекине у писању и то баш онда, кад ми дође каква женијална мисао; те тако бих изгубила вољу на цели рад, само да нема толико нестрајности у мени. Али тога има доста у мени, па ми не сметају много материјалне бригае и домаће неприлике. Но-

сле сваке такe сценe, ја се удвојеном снагом одам мом књижевном раду. Али и јесте смешно, што се мој муж срди, кад није све у свом реду. Као да сам ја томе крива!“ дода смешећи се.

Мени је било доста. Једва сам чекала, да буде крај тој посети. Погледам у Милоша и он ме је разумео. Брзо се опростимо са Милићевима, пошто смо прво обећали домаћицима, да се нећемо срдити, ако одмах не врати посету, јер је она тврдила, да се за сад не може другим ничим занимати, осим њеним романом.

Пошто смо једва прошли кроз разбациане играчке, децијег одела и разних других ствари, које су лежале у ходнику, и пошто Милош мал' те није пао преко једне метле, сретно изађосмо на улицу. „Сад ћемо Поповићевима“ рече Милош. „Боље да се манемо за данас“ замолим га ја. Милош се слатко насмејао на ову моју молбу. „Ти се валда бојиш, да ће и тамо тако бити“, рече, још једнако смејући се. „Не бој се, тамо је сасвим друкчије; сад ћеш видети и сама ево смо већ пред кућом Поповићевом“.

Ушла сам са страхом, јер ми непрестано лебђаше пред очима домазлук гђе Милићке. Али како сам се пријатно изненала?

Чим уђосмо у ходник, одмах сам приметила, да је овде заиста све друкчије него код Милићевих. Ту нас предусрете девојчица од својих 5—6 година. На питање Милошево, да ли је мама код куће, одговори она учтиво, да ће је одмах звати и понуди нас да уђемо у стајаћу собу, докле мама не дође. Тек што смо ушли у собу, уђе и домаћица, сва румена од ватре; видело се на њој, да се досад бавила око огњишта. Ала јој је лепо стајало то руменило! Скоро исто тако лепо, као и укусна, али врло скромна домаћа хаљина и злаћане вितिце, које је тако вешто обвила око главе. Поповићка није тако лепа као Милићка, није ни тако богато одевена, нема разбарушену косу и цвикер, али њена појава врло пријатно утиче на човека. По њеном скромном, али чистом оделу одмах мошеш познати, да је добра домаћица, а њено високо и ведро чело и лене граора

сте очи јасно су обележје умне женске. Па како ти нас је дочекала? Без икакве церемоније ме је загрлила и весело се извинила, што нас је оставила да чекамо. „Знате, морала сам отићи у кухињу, да зготовим ручак; истина, имам добру девојку, али ипак не уме да удеси ручак, као што ја волим. А и мој Марко каже, да му боље прија јело, које сам ја зготовила; па што му не бих учинила по вољи?“ рече смешећи се. О — како је мила и лепа та жена кад се насмеши! Па како уме пријатно да ћерета; е то ти не могу тако у писму описати, то мораш сама чути! Тако мио и сладак глас нисам скоро чула! И сама сам се поред ње расћеретала тако, да сам се врло зачудила, кад ме је Милош позвао кући. „Кад брже!“ ракох му зачуђено, нашто смо се сви троје слатко насмејали. „Заиста рече Милош — по Даници видим, како брзо прође време у тако пријатном друштву, као што је ваше.“ И ја јој признам, да се нигде још нисам тако добро провела, као код ње. „Па то уживање барем можете себи често приуговорити. Дођите, кад год имате времена — и ја сам срећна, кад могу с киме искрено проговорити, тим пре, што ми се врло ретко дешава, да наиђем на особу, с којом се може искрено говорити“.

Тако у разговору нисмо ни чули, да је неко закуцао на врата. Тек пошто се куцање поновило, рече домаћица: слободно! Одмах за тим уђе у собу дечко од својих 12 година. Одмах сам познала да ће то бити син наше домаћице. И заиста, она нам га представи, као свога најстаријег сина Станимира; затим запита свог сина, шта жели, нашто јој он без устезања одговори: „Милева је свима казала, да је ту она тетка Дана чика Милошева, о којој си нам толико причала, па те сви лепо моле, да им допустиш, да уђу у собу“. „Ето питај тетку Дану“ — смејаше се домаћица — „можда она баш не гине да се упозна с вама“. Ја сам наравно одмах изјавила, да ћу се особито радовати, што ћу се упознати са децом моје миле домаћице, нашто Станамир весело потрчи, да дозове осталу децу. Но домаћин га претече. Још није дошао ни до врата, када

се иста отворише и домаћин уђе са троје деце, које нам одма представи, као своју децу Милана, Зорку и Милеву. Милева беше она девојчица, коју смо срели у ходнику. Појава домаћинова учини на мене исто тако пријатан утисак, као и домаћичина. Незнам што ме је обузела нека сета, кад сам се упознала с Милићем а и увек ме обузима, кад год се сетим на њега. Тако ми је, као да онај човек не приличи у ону кућу, као да се мора врло несрећним осећати, кад погледа на свој дом, на своју жену и на децу своју. Код Поповићевих је сасвим друкчије. На свачијем лицу, а особито на лицу домаћиновом лебди одејај неке тихе, унутарње среће. И заиста су сви срећни у дому овом. Не знаш које је срећније? Или домаћин, који ужива у жени и деци својој — или домаћица, која се поноси мужем и децом, и целим домом својим. А деца? Благо њима! Они имају оца, који их љуби, који их васпитава и негује у споразуму с мајком њиховом. Само тако деца могу бити срећна! А узрок свој срећи њиховој лежи у домаћици самој. Она је сунце око ког се све окреће, које својом благом светлошћу све обасјава, које својом топлотом загрева срца свију оних, који су тако срећни, да се у њеној близини налазе.

Ти ћеш се јамачно зачудити овом мом писму! Хтедох ти описати списатељицу

српску, а описах ти домаћицу и мајку. Томе се немој чудити. Списатељицу ћеш лако упознати из њених књижевних дела — а мајку и домаћицу по дому и деци њезиној. Ја сам упознала и описала Поповићку прво као мајку и домаћицу, затим сам упознала и књижеван рад њен. Она не пише сензационалне романе — али њена дела, пуна родољубља, исто ме тако одушевише, као и слога и срећа у дому њезином. Евала јој! така списатељица, која поред књижевног рада не пре-небегне остале дужности своје, само така списатељица може бити од користи роду своме.

Ето описала сам ти сад све, што сам видела и доживела у дому двеју српских списатељица. Е-да, рећи ћеш ти, а „салон“ гђе Поповићке? Не, то ти нисам описала, јер она нема „салона“, Хвала Богу! Њена скромна стајаћа соба је много пријатнија, него сви салони на свету!

Кад смо се опростили с Поповићима и вратили се дома, запитаће ме мој Милош, која ми се боље допада? Нећу ти рећи, шта сам му одговорила, него ћу те запитати то исто: „Која ти се боље допада?“

Одговори ми на ово питање у идућем писму и јави ми и то, да ли да продужим описивање мојих познаника. Прими искрен поздрав од мог Милоша, као и небројено пољубаца од твоје

Данице.

ЧИТУЉА.

Персида Мишковића рођ. Бартуловић из Митровице, упокојила се 19. фебруара о. г. у својој 58. години живота. Покојница беше многогодишња чланица добротворне задруге женске у Митровици и при последњем свом часу се тила се те задруге и постала њена добротворка, приложив истој 100 ф. а. вр. Вечна јој успомена и слава!

Марија Давидовац рођ. Хаџић удова пок. Исе Давидовца капетана и мати г. Др. Милана Давидовца адвоката и пуница Др. Милана Савића књижевника преминула је овде после кратке болести у својој 62. години 10. (22) марта о. г. Беше милостива срца, побожна хришћанка и ретко добра мати и домаћица. Мир пенелу њену!

Софија Жекићева. Нашег вредног и примерног учитеља и управитеља основ. нар. школа у Ст. Бечеју и сарадника овог листа г. Стевана Жекића задесила је ово други пут велика жалост; умрла му је 18. марта о. г. и друга ве-

лика и честита кћи *Софија* у цвету своје младости — у 23. години живота. Ови тешки удари дотичу се срца великог круга пријатеља и поштовалаца г. Стевана Жекића, те дајемо овим израза и нашем саучешћу а молимо се богу, да бог утеши ове тужне родитеље у срећи друге њихове деце, а покојници да дарује вечно насеље!

Стеван Бошковић парох вршачки, вредан, савестан, образован и примеран свештеник, члан конзисторије вршачке катихета ученика у вршачким неерским школама, бивши управитељ срп. основ. нар. школа у Вршцу, саветник добротворне задруге Српкиња Вршчанака, изврстан појак, веран пријатељ, уважен и поштован од свију и свакога, преминуо је 25. фебруара о. г. Вечан му спомен био!

Јован Радак трговац, књијар и штампар из В. Кикинде преминуо је 1. марта о. г. у својој 50. години живота. Беше врло подузетна духа, а при том усталца, вредан и истрајан

раденик те је тако рећи из ничега подигао у В. Кикинди три отворене и лепе радње: трговину шпецераја, књижду и штампарију. Он је тамо својом књиждом и штампаријом отворио врата српској књижи и новини, те тако имамо сад тамо не само српску књижду него и три српска листа. Његова је књиждар и штампарија издавала В. Кикиндеки календар, једну књижду пок. Мите Петровића и др. Сад издаје лист „Банаћанин“. Јака му била црна земља!

КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗИ.

Жена као домаћица, супруга и мати. Говорио на забави „Добротворне задруге сентомашких Српкиња“ 6. фебруара 1893. г. у Сентомашу г. Бура Страјић, свештеник. У Н. Саду, издавачка књиждарница и штампарија А. Пајевића. 1893. Цена 20 нов.

Нисмо скоро читали тако лепо а у кратко обрађену тему, коју нам горња књиждица приказује, као ова, што ју је написао г. Бура Страјић свештеник сентомашки. Он је пошао са узвишене друштвене појаве, са врлине, која црпи своју животну снагу у породици, па је онда објаснио одношај жене и мужа у породици и прешао на позив женин као домаћице, супруге и матере, а завршио је с позивом жене у друштву те их позива, да се угледају на своје славне предходнице, чија су дела и врлине српске народне песме онако дивно приказале, те позива данашње Српкиње да овоко удружене припомогну, да се поврати лена слога и мир међу народом нашим, са речма:

„Мирите нас, збратите нас,
Миле, добре сестре наше —
А бог силни нек успежом —
Благослови труде наше!“

Књиждица има 24 штампане стране на вел. 16, лепо је и укусно је на финој артији штампана а није ни скупа, те би требало, да ју прочита свака одличнија Српкиња. — и.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Благородна госпођа Ленка Димитријевићка, приликом давања шестонедељног парастоса своје — у цвету младости, преминулом јединчету Божидару ученику VI. реалног разреда, изводела се том приликом сетити овдашње добротворне задруге Српкиња, те је за спомен свога сина, јединца и узданице своје Божидара овој задрузи 50 ф. словом педесет форината а. вр. подарила, чиме је задружни фонд знатно умножила, а уједно истој и допринела, да својој истакнутој цели, што боље и више одговарати може.

Усљед тога се Благородној госпођи Ленки Димитријевићки од стране ове добротворне задруге Српкиња изриче овим најтоплија благодарност на учињеном дару, са жељом: да пре милостиви Творац како пој тако исто и њеном

супругу подари здравље и утехе за изгубљеним јединцом, а јединчету њиховом Божидару нека свемогући Бог у рају насеља даде.

Из седнице главне скупштине Меленачке добротворне задруге Српкиња, држане у Меленци 7. (19.) фебруара 1893 год.

Паја Глазевих
тајник.

Катинка ил.м. Трибунач
председница.

НОВИНАРСТВО.

— Изшао је 2. бр. „Споменка“ лист за забаву и поуку српској деци, са лепом садржином. Претплата се шаље госп. Вељку Константиновићу у Павчеву; а рукописе и све што се односи на уређивање листа уреднику. — Цена је „Споменку“ за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину 1 ф. или 2 круне, а за остале земље 2¹/₂ динара. Версије нема.

ПРИЈАТЕЉИ НАШЕГ ЛИСТА

умножавају се. Осим оних, које смо споменули у 2. броју нашег листа придонели су још:

1. Гђа Љубица Краугеурстова из Срем. Карловаца; она је у спомен своје покојне кћери Марије претплатила приправницу сомборску Јулку Бурићеву и једну добру ученицу београдске више жен. школе. Управа те школе наменула је тај примерак својој доброј ученици V. разр. И. одљеља Љубици Николићевој.

2. Гђица Милица Ранковићева из Буковца претплатила је један примерак нашег листа за једну добру ученицу новосад. више дев. школе, који смо наменили ученици III разр. више дев. школе Ангелини Заковићевој.

3. Гдин Сисаоје Кутлачић из Крагујевца пешадијски поручик платио је за две добре ученице новосадске више девој. школе; а ми смо наменили тај дар ученицама: Јованки Мириловој из III. р. и Зорки Димитријевићевој из II. разреда.

Овом приликом јављемо накнадно, да смо осми примерак „Ж. Света“, што су претплатили из Крагујевца гђа Милева Алексијевић и г. Вуле Симић предали ученици овдашње срп. више девој. школе Јулки Чорларовој. Ово је име слушајво у штампи у 2 броју испуштено

Хвала и слава свима овим пријатељима листа и деце наше!

ОДГОВОРИ.

Г. С. Ј. С. у В. Примили смо радове, хвала Вам! Слали би вам лист, а не знамо изближе адресу, молимо, да нам означите. Кад би имали још двојицу само тако вредних сарадника, пристали би на Ваш предлог, ал овако не смемо да се усудимо, јер ми смо и на другу страну позивом и приликама обвезани. Но ми ипак не престајемо мислити и о том, да се лист бар двапут месечно издаје, ал о томе ћемо моћи на крају ове г дине сигурније говорити, а донде примите: Поздрав.